

Billeder af byer i forfald

Essay om Mantua, Philadelphia

Carsten Sestoft

Mag. Art., Ph.d., Århus Universitet

Hvordan man skal forstå det følgende, kan jeg ikke helt sige. Forskning kan det ikke kaldes, snarere en slags opklaringsarbejde og frembringelse af indsigt, der som sådan har en ufuldkommen og uafsluttet karakter. På grund af den uafrystelige erfaring, der var dens udgangspunkt, og den fascination af billeder, der var dens fortsættelse, måtte projektet bringes til en foreløbig afslutning, så jeg kunne slippe af med det igen.

Det begyndte med en togtur fra New York til Washington på en nylig USA-rejse. Valget af tog frem for fly blev dikteret af ønsket om at se noget undervejs, og der viste sig så sandelig at være noget at se. Hvad man kunne se fra toget på turen gennem New Jersey, Maryland og Delaware – med stop ved byer som Trenton, Philadelphia, Wilmington og Baltimore – var et ganske ekstraordinært forfald. Forfaldne og lukkede fabrikker med smadrede ruder; forfaldne og tomme boligkvarterer med spredte rækkehuse, hvoraf mange var ubeboede og havde brædder for vinduerne. Der var stort set ingen mennesker at se, få biler på gaderne og næsten ingen butikker. Forfaldet var overmåde langstrakt, det rakte mindst fra Philadelphia til Baltimore, og de indledende dele af Washington så sandt at sige heller ikke for godt ud; New York ej heller for den sags skyld. Langs banelinjen og over en strækning på nogle hundrede kilometer synes det meste af civilisationen med andre ord at være udsukt. Selv om der i Europa kan være grimt langs veje og togstrækninger (særligt Frankrig synes at have nogle horrible bylandskaber langs landeveje og på vej ind i større byer med blandinger af billboards, smudsig industri og hæslige boliger), havde jeg dog aldrig set en lignende grad af deprimerende forladthed.

Hvilken historie lå bag denne vidtstrakte håbløshed? Det har taget mig lang tid at rekonstruere efter hjemkomsten, men forklaringen er egentlig enkel nok; og den sætter også nogle andre ting i sammenhæng. Strækningen kan i nogen grad siges at være en østlig del af det amerikanske 'manufacturing belt', hvis centre ellers snarere ligger lidt længere nordpå i Cleveland, Detroit, Chicago og lignende steder i Illinois, Michigan, Indiana, Ohio og

Pennsylvania. Takket være forsyninger af kul, jern og mængder af billig immigrantarbejdskraft blev det herfra, USA forsynede verden med masseproducerede varer fra slutningen af det 19. århundrede. Det højeste forbrug af arbejdskraft blev nået et eller andet sted mellem 2. verdenskrigs boom og cirka 1960. Derefter synes antallet af arbejdspladser at have været støt synkende, dels pga. automatisering af den fortsat betragtelige produktion, dels pga. udflytning af arbejdspladser, senest til Asien inkl. Kina. Ud fra denne historie kunne man altså formode en sammenhæng mellem de nedlagte fabrikker og de forfaldne boliger: Fabrikkerne lukker, folk bliver arbejdsløse, og de mest ressourcestærke flytter andre steder hen, uden at andre flytter til. Det sidste er ifølge Jane Jacobs' klassiker *The Death and Life of Great American Cities* hovedmekanismen i et kvarters forslumning: "too many people move out of it too fast" (Jacobs 1961: 271).

Historien kompliceres imidlertid af dens 'racemæssige' dimension. De to verdenskrige i det tyvende århundrede gav anledning til økonomiske opsving med mangel på arbejdskraft i Nordstaterne og dermed til de to store bølger af sort migration fra Sydstaterne (Jones 1973). Da slaveriets ophævelse kun til dels mindskede racediskriminationen i Sydstaterne, og da Sydstaternes landbrug begyndte at blive mekaniseret i første halvdel af det 20. århundrede, havde den sorte befolkning også incitament til at flytte væk fra Sydstaterne. Selv om sorte også i begyndelsen blev diskrimineret som fabriksarbejdere i Nordstaterne, kunne de dog efterhånden få stabile jobs. Byerne i nord fik dermed en stigende sort befolkning. For de enkelte kvarterer i byerne betød den stigende sorte befolkning, at de hvide flyttede væk – til forstæderne. Mange kvarterer var derfor omkring 1960 blevet rent sorte. Så længe der var arbejde, var det ikke noget problem i sig selv; men efterhånden som antallet af arbejdspladser faldt, blev det en ond cirkel: Både byer og kvarterer affolkedes, og tilbage blev en majoritet, nemlig den mest ressourcetsvage sorte befolkning, som hverken fattige hvide eller middelklasse-sorte ønskede at have noget at gøre med.

Alt dette er jo for så vidt plausibelt nok. Men hvorfor er resultatet så forbløffende synligt? Og hvad er det egentlig, som er synligt? Hvad man kunne se fra banelinjen, forekom mig at være hinsides slum. Det er det i en vis forstand også. Der er tale om ghettoer, om de farlige og kriminalitetsplagede områder, som guidebøgerne advarer den rejsende mod, og som udgør en solid bestanddel af europæerens opfattelse af USA. De udgør også en solid del af amerikanernes egen selvforståelse, som debatteres intensivt i internetfora som www.city-data.com. Her kan man f.eks. finde et replikskifte som dette:

- Can someone give me a bunch of information on the worst parts of West Baltimore?
- All of west Baltimore is the worst part.¹

Disse kvarterer er så at sige omgivet af et semantisk netværk af negative bestemmelser: crime-ridden, bad/worst, dangerous, unsafe, hostile, blighted areas...

Hvad jeg havde opdaget var altså, hvordan sådanne kvarterer ser ud, og det overraskede mig. Af en eller anden grund forestillede jeg mig ghettoer og farlige områder anderledes: som mere tætte, myldrende, intensive, hektiske. Ikke sådanne ørkener af tomhed, forfald og depression. Meget af det synlige var også *lavt*, vidtstrakte kvarterer bestående af to- eller treetagers rækkehuse eller byhuse bygget i første halvdel af det tyvende århund-

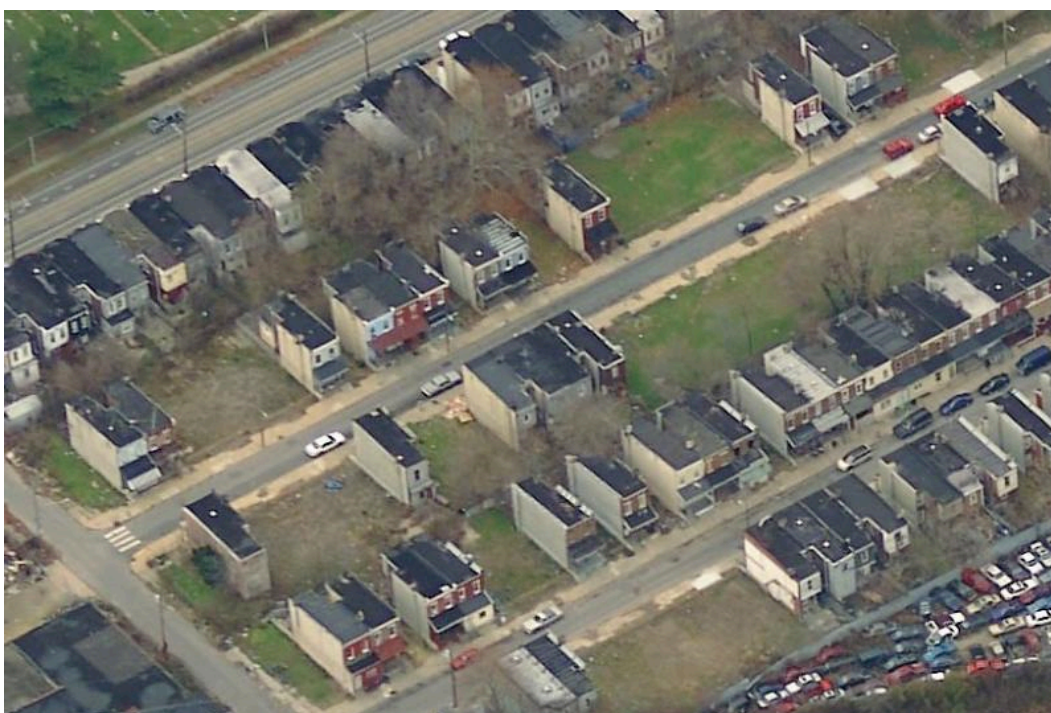
¹ <http://www.city-data.com/forum/baltimore/88126-west-baltimore.html> (besøgt 10.2.08)

rede. Og meget af boligmassen lignede faktisk de billigere (men langt fra billige) dele af bydelen Georgetown i Washington DC, hvor en del af USAs politiske elite bor (fx John Kerry, eller John F. Kennedy inden han blev præsident), sådan så man straks kunne afvise nogle af de mere eller mindre idiotiske teser om, at det er arkitekturen, der er skyld i miseren.

I Philadelphia kan der f.eks. se sådan her ud:



Billedet er egentlig smukt, husenes patinerede farver er varme og spiller sammen med ukrudtets grønne. De parkerede biler indikerer, at der ikke er tale om en spøgelsesby (som USA også har en del af), men om et kvarter i radikalt forfald. Et andet billede giver en slags overblik over et par blokke:



Gadebilledet er som en mund, hvor en mængde tænder er slået ud. Talrige huse mangler, fordi de er brændt eller bare forfaldet og derpå revet ned, og en del af dem, der står endnu, er ubeboede og har brædder for vinduerne. At så mange huse er udbrændte, skyldes især ejernes forsøg på at få de sidste forsikringspenge ud af næsten værdiløse ejendomme ved at brænde dem ned. Billedet er hentet fra en fantastisk kollektion af billeder af især nordamerikansk forfald, som en byplanlægger fra Toronto bestyrer: www.urbandecay.ca.

Hele byer kan også udvikle ghetto-træk. Tidligere industribyer som Gary i Indiana øst for Chicago² eller Flint i Michigan (som dokumentaristen Michael Moore kommer fra og har lavet *Roger & Me* (1989) om) har således nærmest fået halveret deres indbyggertal siden højdepunktet i 1960; Gary har den højeste andel sorte – 85 % – blandt USA's byer over 100.000 indbyggere.³ Begge de nævnte byer er blandt de første i USA, der har haft sorte borgmestre – der som den anden halvdel af muligheden for at blive valgt har haft den utaknemmelige opgave at regere fallitboer.

Mantua

For at forsøge at nå til en mere fuldstændig forståelse – både strukturelt og intuitivt – af dette forfald, fokuserede jeg på et enkelt kvarter. Af temmelig tilfældige grunde faldt valget på bydelen Mantua i Philadelphia.⁴ Uden at vide det var jeg tæt på under rejsen, idet det ligger op ad banelinjen lige før banegården i Philadelphia (30th street station), når man kommer fra nord. Banegården virkede i øvrigt i sig selv dystert og dunkel, som om man havde glemt at tænde lyset. Bare for lige at give et indtryk af Mantua er her nogle huse, der er til salg – fundet via en ejendomsmæglerside:



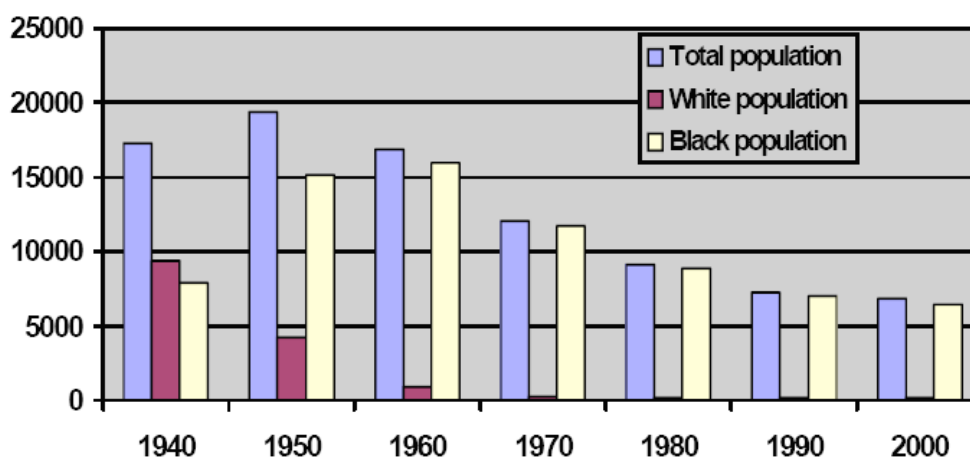
² Tomheden gengives fint her: <http://www.forbidden-places.net/urban-exploration-gary-indiana-ghost-town>

³ Folketælling 2000, se <http://www.census.gov/prod/2001pubs/c2kbr01-5.pdf> (besøgt 4.3.08)

⁴ Kort over Mantua: http://www.philaplanning.org/cpdiv/NTI_Yr2_Maps-pdf/Mantua.pdf samt det utrolige kort, hvorpå mordene i 2007 i Philadelphia er markeret: <http://www.nbc10.com/news/13405221/detail.html?dl=mainclick>; se også det meget interessante USA-dækkende kort vedrørende fattigdom i byer, med data fra 1970, 1980, 1990 og 2000: <http://www.urbanpoverty.net/>

Huset til venstre er beboeligt og har tre soveværelser, en stue, bad og køkken. Det koster 30.000 \$ (ca. 150.000 kr) og trænger angiveligt til renovation. Husene til højre ligger på Mount Vernon Street og er kun ydre skaller ('shells'). De kan erhverves for 60.000 \$ for to skaller og 1 grund. Store dele af Mantua ser bedre ud end dette. En mere 'positiv' billedserie kan f.eks. ses på <http://phillyskyline.com/photo/steveives/index.htm> og i en 1-sidespamflet af nyere dato giver Philadelphia City Planning Commission både to positive og to lidt mere problemfyldte bybilleder fra Mantua (solen skinner imidlertid på dem alle...): <http://www.philaplanning.org/cpdiv/Profiles/Mantua.pdf>. Det øverste billede i pamfletten viser en gade, hvor alle hygge- og hjemlighedspotentialer i de karakteristiske gader med toetagers rækkehuse er realiseret (jf. Read 1986).

Det viste sig, at Mantua er ret velbeskrevet, og i det følgende vil jeg forsøge at beskrive nogle led i bydelens historie. På nettet fandt jeg en rapport fra 2006 om livskvalitet i Mantua og naboområdet Belmont i perioden 1940-2000. Her kan man finde nedenstående opgørelse af befolkningstallet. Den viser det klassiske udviklingsmønster for en ghetto (jf. statistikken i Gillette 2006: 42): Dens tilblivelse er forbundet med et fald i indbyggerantal og en stigning i den sorte befolkning (evt. latinoer i andre egne af USA). En ghetto er altså snarere et underbefolket end et overbefolket område.



Kilde: Fremstad et al.

Her kan man altså konstatere, at i 1940 var den sorte og hvide befolkning næsten lige store, og tyve år senere var den hvide befolkning stort set væk. I 1950 nåede befolkningens størrelse sit højdepunkt, og siden er den faldet til godt en tredjedel: fra 19400 mennesker i 1950 til 6800 i 2000 (Fremstad et al.: 26).

Fra 1970 til 1980 steg arbejdsløsheden fra angiveligt knap 5 % (et tvivlsomt tal; andre kilder angiver arbejdsløsheden blandt mænd i 60'erne til 15-20 %, jf. Ackoff: 110-111) til godt 35 %, for derefter at forblive på omtrent 20 % i 1990 og 2000. Medianindkomsten var i 2000 faldet til kun halvdelen af medianindkomsten for det vestlige Philadelphia, der i sig selv er et ret fattigt område. Andelen af Mantua-folk, der levede under den officielle fattigdomsgrænse, var i 1970 42 % (og det altså på et tidspunkt hvor arbejdsløsheden kun skulle være 5 %), i 1980 54 %, i 1990 igen 42 % og i 2000 45 % (Fremstad et al.: 29-32).

I 2000 ejede 42 % deres egen bolig, mod 59 % i Philadelphia som helhed. En opgørelse i 1999 konstaterede, at der var 365 ubeboede huse og 789 ubebyggede grunde, hvilket skal sættes i forhold til 1925 beboede huse – og det at kvarteret var fuldt udbygget i 1916 (Casper & Chenoweth). I hele Philadelphia var der angiveligt 26000 forladte huse og 31000 grunde uden huse i 2001 (McGovern 2006: 536) – den største mængde per capita i nogen amerikansk by. 2/3 af beboerne i Mantua har ikke bil, og der er meget få forretninger i området, i hovedsagen på græsegaderne Lancaster avenue og Haverford avenue. Det giver selvfølgelig også færre jobs til lokalområdet (Philadelphia City Planning Commission, 2005: kap. 2).

Ifølge ejendomsmæglersiden trulia.com var den gennemsnitlige kvadratfodspris i oktober-december 2007 på 45 \$ i Mantua mod 278 \$ i det mere fashionable naboområde Powelton Village nær University of Pennsylvania. Samme side meddeler, at prisen i samme periode i 2002 var 8 \$ for Mantua og 57 for hele Philadelphia, ja kurven over prisudviklingen for en kvadratfod i Mantua lader nærmest formode, at prisen har været 0 \$ i perioder.

Disse kvantitative data giver indtryk af et kvarter, hvor næsten enhver social indikator er på et kritisk niveau. Og selv om det af tallene her ikke fremgår tydeligt, siger alle kilder samstemmende, at Mantua har været kriseramt siden 1960'erne – samtidig med at der hele tiden også har været aktive mennesker i lokalsamfundet, som har forsøgt at vende nedgangen: "The neighborhood [Mantua] remained healthy and vital until the early 1950s when some of the more prosperous families of all races started to move to other areas of West Philadelphia. The exodus gained momentum as physical decay and disinvestment took hold. By 1965, poverty and blight were widespread and Mantua spawned new community leaders who engaged in planning, activism, self-help and political action. Unfortunately, urban renewal-assisted improvements to housing and public facilities barely kept pace with the forces of neighborhood decline." (Philadelphia City Planning Commission, 2005: 6).

Sorte kvarterer i anden halvdel af det tyvende århundrede

Meget tyder altså på, at Mantua allerede i 60'erne passede meget godt til Faustine C. Jones beskrivelse fra 1973 af de sorte byområders skæbne, der kan resumeres i punktform som følger (Jones: 273-280):

- arbejdspladser forsvinder bl.a. pga. automatisering og udflytning
- 2/3 af de sorte boede i områder med "substandard housing"
- utilstrækkelige sundhedsydelser
- skoler negligeres af offentlige myndigheder
- mange sorte familier opløses, bl.a. fordi mænd ikke kunne tjene nok til at forsørge en familie (ifølge Anderson 1990 (kap. 4) har de færreste ghetto-mænd nogen intentioner om at stifte familie)
- optøjer (bl.a. forårsaget af influxen af sorte til nordlige byers hvide kvarterer) medførte butikslukninger, især i 60'erne: "Small businesses such as grocery stores, and dry cleaning establishments, which had made life more palatable in the ghetto and which were destroyed, usually have not been rebuilt"
- narkotika: "Addicts rob, burglarize, mug and sometimes kill in order to acquire sufficient money to support the habit which dominates their lives."

“Livskvaliteten er således dalende for ghetto-beboeren i byen,” opsummerer Jones, idet hun derpå fremsætter profetien: “Fremtiden for disse byer og for deres sorte befolkning ser dystert ud i dag” (Jones 1973: 280-281). Det er temmelig foruroligende at måtte konstatere, at profetien nu i 35 år har holdt stik, og at samtlige de punkter, hun opregner, stadig er problemer. Selv om der er variationer mellem dem, synes alle nordøstamerikanske byer at have deres version af Mantua, fx Harlem i New York eller Hill District i Pittsburgh. At studere Mantua er derfor også at se på nogle generelle træk ved nordøstamerikanske ghettoer.

Det er ikke alene blevet sværere at finde arbejde for de lavtuddannede ghettobeboere, det giver også dårligere lønninger, fordi de jobs, der tilbydes i de nordlige byer i højere grad er i lavt betalt serviceindustri (af McDonalds-typen) end i traditionelt relativt velbetalte jobs i fremstillingsindustrien. Dette er by-etnografen Elijah Andersons konstatering (Anderson: 110). Anderson, der indtil for nylig var professor ved University of Pennsylvania, sammenfattede i sin bog *Streetwise* (1990) 14 års etnografisk observation af forskellen på Mantua og nabokvarteret Powelton Village (kvartererne er anonymiseret som hhv. Northton og The Village), hvor han selv boede og skilte sig ud som sort.

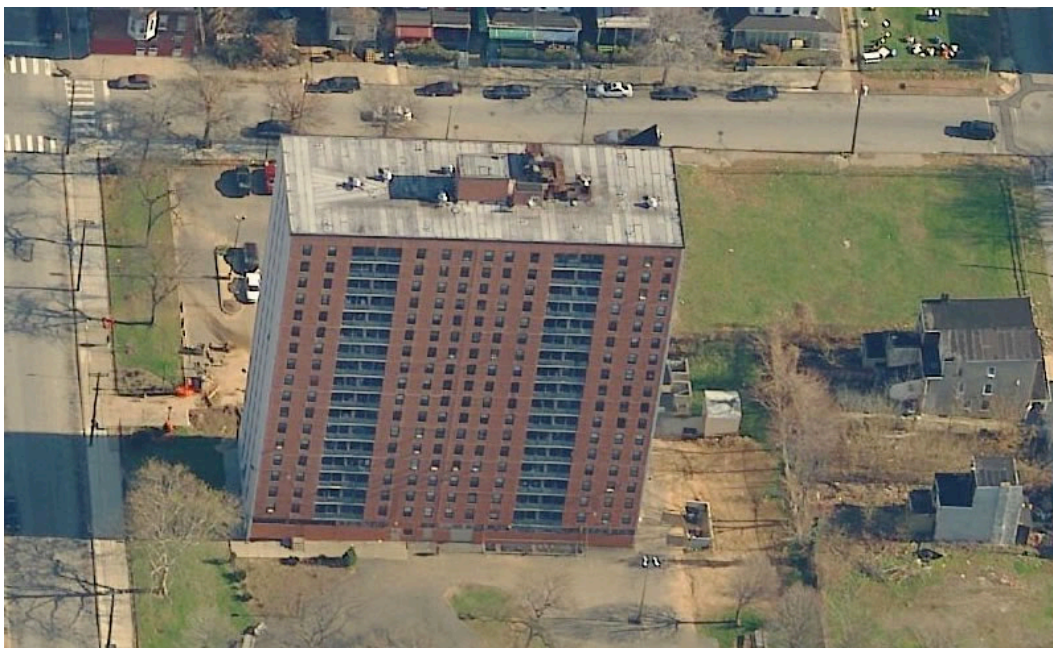
Anderson lægger også vægt på, at den traditionelle arbejds ethos i Mantua er forsvundet for de nyere generationer: “When no good jobs are available the work ethic loses its force” (Anderson 1990: 110). Kvarterets ‘old heads’ kan derfor ikke længere videregive deres disciplinerende livserfaring til de unge, der i stedet orienterer sig via deres peer groups, som de har fælles erfaringer med i form af dårlig uddannelse, dårlige arbejdsmarkedsudsigter og et forbrugersamfund formidlet via reklamer og tv-serier. De få butikker, der findes i Mantua, drives af asiater, ikke sorte (ibid., 61 ff): Sortes mobilitet går via uddannelse snarere end kapitalisme i lille eller stor skala (ibid., 64-65), og når de får uddannelse og bedre jobs, ønsker de i reglen at flytte længst muligt væk fra ghettoen, bl.a. fordi de ønsker alt det, man ikke kan få i ghettoen: gode skoler, nogenlunde sikre gader for både dem selv og deres børn, samt politi der respekterer én som borger frem for at anholde sorte i flæng. Det medfører imidlertid, at ghettoen har meget svært ved at hive sig selv op, fordi de stærkere kræfter, der kunne gøre det, hele tiden er på vej væk.

Særligt crack-epidemien i 1980erne synes at have haft en helt selvstændig destruktiv indvirkning på lokalmiljøet. Det specifikke ved crack er både den lave pris og den ekstraordinært korte varighed af rusen (15 minutter) og en tilsyneladende umiddelbart stærk afhængighed eller i hvert fald stærk trang til at gentage forsøget (Anderson 1990: kap. 3). Anderson skildrer både, hvordan en crack-bule tager sig ud, og hvordan de crack-afhængige vakler rundt på gaderne som zombier. Crack-afhængige opfører sig tilsyneladende på en selv for narkomaner særligt indifferent og hensynsløs måde over for omgivelserne. Det medfører en høj grad af uforudsigelighed og irrationalitet i lokalmiljøet (ibid.: 88).

‘Projects’

De største koncentrationer af social elendighed finder man som i Europa i socialt boligbyggeri af form som højhuse opført mellem 1950erne og 1970erne. Der er blot den markante forskel, at hvor de håbløse højhuse i Europa ligger i forstæder, befinder de sig i USA i byernes “inner city”, et udtryk der nærmest er et synonym for ghetto. Som Wacquant gør opmærksom på, placeres disse ‘projects’, som de kaldes, kun i områder, der i forvejen er

socialt hårdt ramt. Mantua har kun et enkelt af sådanne højhuse, nemlig Mantua Hall Apartments fra 1960, her på et billede fra urbandecay.ca:



I 1960 så det mere sobert ud, se <http://www.blackbottom.org/mantua/images/index.html>.

I lighed med mange andre projects vil Mantua Hall Apartments blive revet ned i begyndelsen af 2008. Det er også sket for en stor del af Chicago-ghettoens 'projects', både højhuse som Henry Horner Homes og Robert Taylor Homes (sidstnævnte har været studeret af sociologen og etnologen Sudhir Venkatesh i 1990'erne) – billeder kan findes på urbandecay.ca – og de lavere og for så vidt meget nydelige Ida B. Wells Homes⁵, hvor den 'hustler', som Loïc Wacquant interviewede til *La Misère du monde*, boede. Den første nedrivning af 'projects' går helt tilbage til 1972: Pruitt-Igoe-projektet i St. Louis, hvis destruktion den postmoderne arkitekt Charles Jencks fejrede som afslutningen på 'modernismen'.

En førstehåndsbeskrivelse af forholdene i Mantua Hall Apartments fås i et brev fra aktivisten m.m. Fareeda Mabry, hvis handicappede bror blev indlogeret dér af Philadelphia Housing Authority. Hun finder sikkerhedsvagterne komplet ligeglade og beskriver broderens lejlighed:

In my brothers' apartment, there were roaches, rat droppings; fixtures on the kitchen sink were broken. There was trash, the smell of staleness and urine throughout the whole building. Just from looking at the walls, elevator, and floors...It looked as if years had passed since any renovations and assessments was done to the building.
The security? I telephoned RHEMA Security, the company employed by Mantua Hall Apartments. Men and women only are paid \$6.50 an hour, no benefits, no union, no job security,

⁵ Billeder og omtale af renovation: <http://www.b-levi.com/stuff/travels/chicago/wells.php> (besøgt 13.2.08)

*not city employed, no nothing....when I learned that I said to myself...In life, you really do get what you pay for.*⁶

Jeff Deeney, frivillig socialarbejder og freelance-journalist, har i en serie givet meget konkrete og detaljerede beskrivelser af, hvad der møder den besøgende i Mantua Hall – her bekræftes Fareeda Mabrys skildring:

Today I saw new black magic marker tags scrawled on the sidewalk outside Mantua Hall. "Tre Six Gangstas," read one, "36th Street Mafia" read another. There's a ledge outside the front doors to the housing project tall enough to sit on, and there were seven or eight Tre Six boys kicking back on the ledge and mobbed on the steps leading to the front door. It was early Friday evening, so I assumed they were getting ready to serve the payday party crowd that would start rolling through at any minute. One of the boys had shoulder length dreads, an oversized black Dickies outfit and was playing with his Sidekick, flipping the top open and shut. On the third time that he flicked the swivel screen shut he spun the gadget 360 degrees in the palm of his hand. When I mounted the steps my foot landed right next to where he sat; he stopped playing with his Sidekick and looked up at me.

This is how you walk through a crowd of project boys: keep your back straight and your pace brisk. Don't look tired, even if you are. Keep your eyes in front of you, unless someone is trying to make eye contact; if someone tries to make eye contact, return it and hold it. When you get taunted, ignore it or laugh it off. Never look wounded or threatened. If you are greeted, even in jest, return the greeting. Shout it back — don't let your voice falter. Use uncertainty to your advantage, they think you're probably not a cop. But you might be. As long as you come across as fearless, they won't know for sure. A good gangster will err on the side of caution, eyeing you warily but letting you pass without harassment.

The man at the front desk in a white tee and busted-up teeth asks more questions than usual. It's Friday evening; a white guy isn't going to just stroll into a high-rise without getting grilled. Through the bulletproof Plexiglas I can barely hear him. Who you here to see? What apartment? How long you gonna be? Let me see your identification.

*The lobby is filled with blunt smoke so thick it makes my eyes water [rygning er selvfølgelig forbudt]. There's another crew of Tre Six boys in an alcove by the laundry room. These are young teenagers; wild, feral children. Their narrowed, reddened eyes peer out from under sweatshirt hoods. Their loud banter and grab-ass games stop dead when they see me; they retreat silently into darkened corners where light bulbs have been smashed to provide cover. Two mothers and their screaming children flank me, waiting for the elevator. I can feel the Tre Six boys still watching me, though I can't see them and don't want to turn my head in their direction to verify that they are. It's never wise to invite trouble.*⁷

⁶ Brev af 8. juni 2005, gengivet på

http://www.hallwatch.org/profiles/pahouse/oliverfil/faxbank/readfaxes?query_start=41

⁷ Dette er citeret fra den anden af Deeneys fire beretninger fra Mantua Hall Apartments i efteråret 2007:

<http://www.phawker.com/2007/10/09/today-i-saw-45/>

<http://www.phawker.com/2007/10/22/today-i-saw-mantua-hall-ii/>

<http://www.phawker.com/2007/10/30/today-i-saw-48/>

<http://www.phawker.com/2007/12/13/today-i-saw-53/>



Sammenstillingen her er selvfølgelig lidt bizar: Børns og voksnes biler efterlades i destrueret tilstand på ghettogaderne som tegn på opgivelse og sammenbrud (bilerne er fra Philadelphia, legetøjskøretøjet fra Baltimore, alle fra urbandecay.ca).

Deeneys beskrivelse giver et indtryk af, hvordan man overlever i sådan et kvarter gennem en beherskelse af visse adfærdskoder (jf. Anderson 1994); men den trussel, som grupperne af drenge eller unge mænd udgør, er sjældent langt væk. Elijah Andersons beskrivelse af en midaldrende kvindes komplicerede strategier for ikke at blive bestjålet eller udplyndret af kvarterets mange små- og storkriminelle drenge og mænd er meget illustrativ for livet i en ghetto, hvor selv folk fra en gade eller to væk kan finde på at foretage røveriske overfald på én (Anderson 1990: 78-80), men hvor det også sommetider er muligt at undgå det ved at tale til drengene som en mor eller tante, ved at bage kager til dem eller ved at lade som om man kender én i en gruppe.

En anden historie, andre perspektiver

Mantua er altså en ghetto, et farligt sted der plages af arbejdsløshed, håbløshed, gangsterbander og narko – og sådan har det været i mere end 40 år. I et interview med *Yale Alumni Magazine* i anledning af ansættelsen ved Yale University fortæller Elijah Anderson, at han sommetider har taget studerende med rundt i Philadelphias ghettoer. Ofte har de så udtrykt deres undren over synet ved at spørge: *Is this America?* (Klein 2008).

Men det er en ensidig historie. En ældre beboer, kendt som 'the Mother of Mantua', siger i et interview i 2006 (gengivet i indirekte tale): "She says it was hurtful when a student from a nearby university recently came to interview her about the drugs only in the community. This student had a paper to write and came to her for information as if drugs were the only thing he saw."⁸ Kvinden lægger vægt på, at Mantua nok er fattigt, men er rigt i kraft af sine beboere, "a good, loving people". Og hun fortsætter: "people are concerned about each other. It is a family-oriented, close-knit neighborhood of predominantly black people." (ibid.) Selv om det kunne lyde som om hun forveksler sine erindringer fra 1950'erne med nutiden, er det jo svært helt at frasige en mangeårig beboer en vis indsigt i kvarterets forhold. Og måske repræsenterer hendes betragtning et kvindeligt perspektiv på ghettos kvindelige beboere. Ghettoen er jo stærkt kønsopdelt: Kvinder er ikke involveret i gadevolden (kun som ofre), der også kan ses som udtryk for en machismo uden særlig mange formildende og civiliserende omstændigheder, simpelthen fordi alle andre disciplinerende instanser end moderkærlighed er forsvundet.

Et godt billedligt indtryk af ghettos sammensathed fås i Eugene Martins 771-billeders fotodokumentation af North Philadelphia, et meget stort og i nogle henseender ligeså fattigdomsramt område som Mantua. Det ligger på østsiden af Schuylkillfloden og nord for Philadelphias downtown, og det ligner lidt de bedre dele af Harlem omkring 125th Street i New York. Billedserien, der både kan ses som fortløbende slideshow (link 1) og enkeltvis som fotos (link 2), viser både mange billeder af beboere i alle aldre – herunder kvinder og børn – de livlige forretningsgader med en overrepræsentation af pantelånere og de forfaldne huse i sidegaderne. På godt og ondt viser de den mangfoldighed, ghettoer har, med blandingen af glade teenagere og forfald, fattigdom og materiel usselhed. Se

1) <http://www.flickr.com/photos/eugenemartin/sets/1615267/show/>

2) <http://www.flickr.com/photos/eugenemartin/sets/1615267/>

Som Elijah Anderson gør opmærksom på, udgår karakteristikkene af kvarterer som 'bad', 'dangerous' eller 'hostile' fra et overvejende hvidt middelklasseperspektiv: "At social gatherings, dinner parties, and the like, middle-class white Villagers [dvs. fra Powelton Village] mingle with other city dwellers and exchange stories about urban living. Conversation invariably turns to life in their neighborhoods – particularly its more forbidding aspects. Middle-class people commiserate, casting themselves and others they identify with in the role of victim." (Anderson 1990: 216)

Vanskeligheden i at skrive om dette urbane forfald består derfor bl.a. i dette perspektiv. På den ene side er mit udgangspunkt den udenforståendes fascination og forfærdelse; på den anden side beforder dette udgangspunkt snarere skræk- eller forfaldsromantiske følelser end forståelse. Eksempelvis overvejede jeg at lade teksten indlede med følgende epigraf fra Joseph Conrads *Heart of Darkness* (1900): "like a passage through some inconceivable world that had no hope in it". Men det ville være litterært i betydningen kunstigt og usandt: Denne verden er ikke ubegribelig, det virkelig nedslående er vel nærmere dens alt for letfattede karakter; og der er masser af håb i den, selv om det ganske vist ofte slås ned. Selv Loïc Wacquants perspektiv virker lidt middelklassepræget, når han karakteriserer ghettoer som "urban hellholes rife with deprivation [...] an empty space of competition and conflict,

⁸ "Mantua Voices – 2006", <http://www.blackbottom.org/mantua/voices/index.html>

a dangerfilled battleground for the daily contest of survival and escape" (2000: 114). En sådan karakteristik antyder over for den, der ikke har erfaring med sagen, at elendigheden er absolut. I virkeligheden synes den at være mere relativ. Hvis man kommer ud for ubehagelige hændelser hver tiende gang, man går på gaden, er det jo også rigeligt til, at man med en al rimelighed kan føle sig utryg (selv om man ni tiendedele af tiden ikke lider overlast) – eller hvis der er indbrud i ens bil eller bolig hvert halve år.

Aktivister og institutioner

I Mantua bor der i sagens natur en mængde mennesker, som ikke er hverken bandemedlemmer eller narkomaner. Der er et bibliotek, og den lokale McMichael Elementary School ligner ikke en, der har givet op over for håbløsheden.⁹ Der er steder som Mantua Haverford Community Center, der sørger for fritidsaktiviteter for børn (herunder lejrskoler), for børnepasning og for IT-undervisning og meget andet, inkl. "Life Skills and Leadership Development".¹⁰ Grundlæggeren Richard Purdie er et eksempel på de engagerede mennesker, Mantua også har fostret.¹¹

Andre aktivister har været Herman Wrice, der i 1960'erne grundlagde organisationen Young Great Society, og senere – i 1980'erne – vendte tilbage til Mantua for på en uhyre personligt involveret måde at bekæmpe crack-epidemien med organisationen Mantua Against Drugs (MAD), der blev forbillede for en række tilsvarende borgerinitiativer i andre af Philadelphias kvarterer. Wrice havde en ejendommeligt passende forbundsfælle i managementguruen Russell L. Ackoff, professor ved University of Pennsylvanias handelshøjskole, Wharton School (Ackoff 2004; Lundberg 1990).

En tredje aktivist var præsten Andrew Jackson, som flyttede ind i ovennævnte Mantua Hall Apartments omkring 1960. Han arbejdede sammen med Wrice og grundlagde Mantua Community Planners i 1960'erne. Hans motto over for meget af den 'urban renewal', der på en brutal og topdown-styret måde blev gennemført i 1950'erne og 1960'erne over for det tiltagende forfald i de amerikanske bycentre (efter middelklassens exodus til forstæderne), var "Plan or be planned for". Dermed mente han, at hvis ikke lokalbeboere engagerede sig i byplanaktivisme, herunder diskussioner med de til stadighed ekspanderende universiteter i nærheden (Drexel og Pennsylvania), ville der blive planlagt for dem, og Mantua ville muligvis helt forsvinde som det kvarter, man kendte.¹²

At lige netop dette er en nærmest permanent fare – eller mulighed – for Mantua, bekræftes af Philadelphia-borgmester Streets ord i 2002 om Mantua: "It's precisely the kind of area that could really turn into a great, positive community for our city" (citeret af McGovern 2006: 548) – underforstået: hvis man rev det meste ned, byggede nyt og restaurerede resten, ville der være store muligheder i dette centrumnære kvarter. Det var på et tidspunkt, hvor bystyret i Philadelphia havde vedtaget et ambitiøst Neighborhood Transformation

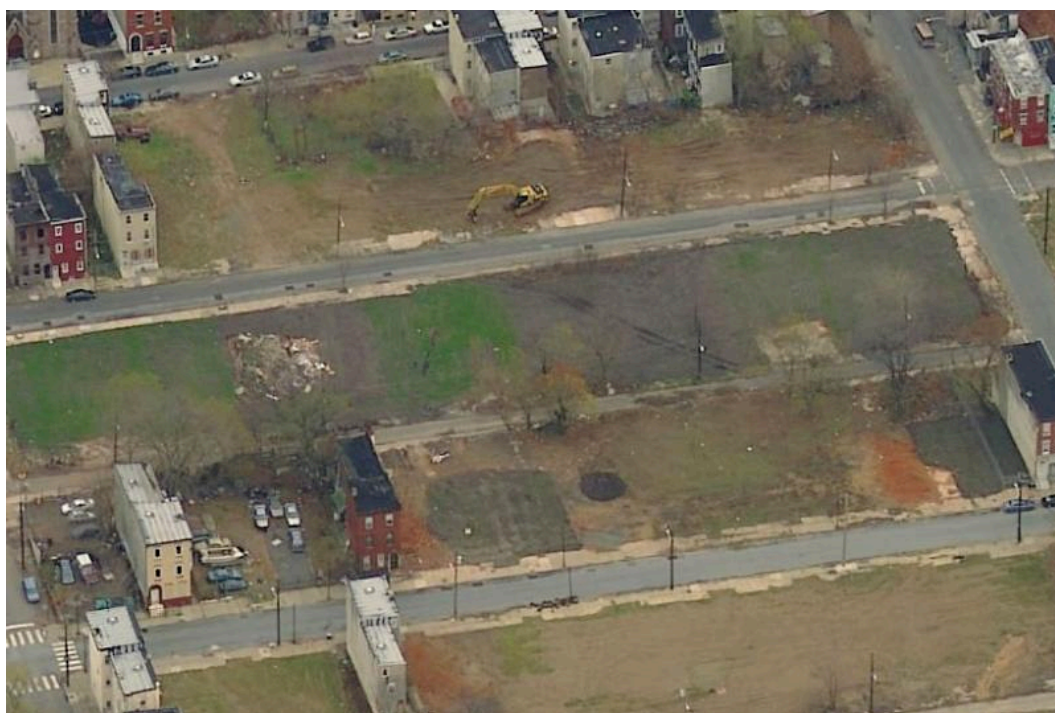
⁹ For Charles L. Durham Library, se <http://libwww.freelibrary.org/branches/history.cfm?loc=DUR> og McMichael elementary school: <http://www.phila.k12.pa.us/schools/mcmichael/>

¹⁰ Se <http://www.mhconline.org/main.html>

¹¹ Se <http://www.exeloncorp.com/corpresponsibility/community/volunteerism.htm> (besøgt marts 2008)

¹² Jf. interviewet fra 2006 i "Mantua Voices – 2006". På samme side er dels dokumenter om Mantuas byplanhistorie: <http://www.blackbottom.org/mantua/documents/index.html>, samt billeder af Jackson og hans Mantua Community Planners kvarter: et interview fra 2006: www.blackbottom.org/mantua/images/index.html

Initiative (NTI), der i fraværet af forbundsstatslige midler (og givet byen Philadelphias egen mangel på ressourcer) skulle ske på markedspræmisser. Men også med det offentliges medvirken og under udnyttelse af dets forfatningsbestemte, men omstridte ret til "eminent domain", dvs. en form for ekspropriation, hvor det offentlige mod erstatning kan fratage ejere deres ejendom mhp. at sælge den til andre private under henvisning til forfald ('blight') – et ord, der dermed får en juridisk og magtmæssig betydning. Ved brug af "eminent domain"-reglen kunne man ud af kvarterer med mange tomme byggegrunde og forfaldne huse skabe store sammenhængende grundarealer ved at ekspropriere de tilbageværende beboede huse – idet lokalbeboeres formentlig berettigede frygt var, at nybyggeriet ville være så dyrt, at de ingen chance ville have for selv at bo der.



At Philadelphia Housing Authority de facto undlod at vedligeholde et socialt boligbyggeri som Mantua Hall Apartments i årevis, kunne let være et udslag af samme logik: Lad bygningen forfalde til den er hinsides redning, så sparer vi penge så længe og kan rive den ned og slippe af med beboerne – og har en glimrende byggegrund til nybyggeri, der kan tilbydes pengestærke entreprenører, hvis vi lige får udraderet de sidste huse omkring det. Men inden man ser alt for mange konspirationsteorier, er det måske værd at konsultere McGoverns 2006-artikel: Her er tingene en del mindre klare – bl.a. fordi man kan argumentere for, at kvarterer som Mantua simpelthen ikke står til eller er værd at redde i dets nuværende tilstand (McGovern 2006: 555); men hvem der skal afgøre det, er selvfølgelig ikke let at sige. Den oven for citerede 'mother of Mantua' ville nok være uenig.

Mantua-beboere har således ikke kun haft grund til at frygte fattigdom, bander og narko, men også det offentlige. Historier på nettet og i en dokumentarfilm tyder på en

vidtgående retsløshed i forvaltningen af 'eminent domain'.¹³ Det er også karakteristisk for ghettos komplekse virkelighed, at en af de ting Herman Wrice opdagede, da han vendte tilbage i 1980'erne for at tage livtag med narkoen i Mantua, var, at beboerne i langt højere grad lå i krig med det offentlige i form af politiet end med narkomaner og narkogangstere; det fik han ændret på ved at arrangere møder mellem beboere og politi. Men ofte sameksisterer gangsterbanderne med den øvrige ghettobefolkning i en form for gensidig accept og samarbejde (jf. Venkatesh 1997). Det er således i nogle tilfælde snarere gangsterbanderne end politiet, der sørger for sikkerhed i ghettoen – nemlig ved at holde strikt justits i det territorium, de kontrollerer, dvs. beskytter mod andre gangsterbanders indtrængen. Dette er karakteristisk for ghettos tendens til "organizational parallelism" (Wacquant 2003: 51), dvs. til at etablere illegale og illegitime organisatoriske strukturer, fra smugkroer og serviceydelser på et helt skattefrit niveau (fx en cykelsmed, der stiller sig op på et gadehjørne med værktøj og reservedele spredt ud på fortovet eller i bilens bagagerum, som jeg har set i Harlem) til narkobuler og gangstere som ordenshåndhævere. Venkateshs seneste bog *Off the Books* er viet dette fænomen, som undertitlen siger: *The Underground Economy of the Urban Poor* (Harvard UP, 2006).

Begyndelsen på denne historie var billeder: Synet fra toget, som jeg genfandt på sider som www.urbandecay.ca. Det urbane forfald og ghettoen er i den sammenhæng to forskellige ting: Kun det første er direkte synligt. Men der er noget i synligheden, som er meget stærkt. Man kan læse om strukturelle forhold og enkeltskæbner, men billedet gør noget synligt. Spørgsmålet er, hvad denne synlighed er for noget. Er det myte eller kendsgerning? Er det skrækromantik eller indsigt? Mit håb her er at have skabt en *synliggørelse*, som både er visuel og intellektuel, af sådanne halvt faktuelle og halvt mytiske forhold som de højere kriminalitetsrater i USA sammenlignet med Europa. Hvordan ser der ud i de 'farlige' områder, man som turist læser om i sin guide, og hvorfor er der 'farligt' og for hvem? Det er, hvad jeg har forsøgt at give nogle stikord til at forstå.

Imidlertid vil jeg også gerne gøre opmærksom på noget, som er gået op for mig i dette opklaringsarbejde, nemlig at det i dag – hvor mængden af information, som folk uploader på nettet angiveligt er større end den, de downloader – praktisk taget er muligt at foretage feltarbejde på nettet. I hvert fald i den forstand, at man kan finde en helt overvældende mængde information af mangfoldig karakter (billeder, kort, interviews, observation, historie, institutions hjemmesider, byplaner osv.) om noget så relativt ubetydeligt som et enkelt kvarter med godt 6000 indbyggere i en amerikansk storby. Jeg erfarede det igen, da jeg for nylig var i Paris og ud fra interessen i urbant forfald iagttog forholdene langs banelinjen fra Paris til Charles de Gaulle-lufthavnen: Her faldt et særligt trist udseende socialt boligbyggeri nær stationen ved La Courneuve i øjnene. Da jeg kom hjem tog det cirka fem minutters søgning på nettet at opklare, at det var Balzac-bygningen, en af de få tilbagevæ-

¹³ Se historien på http://www.defenestrator.org/eminent_domain_in_philly samt 2005-dokumentarfilmen 'All for the taking', jf. http://www.berkeleymedia.com/catalog/berkeleymedia/films/american_studies/all_for_the_taking_21st_century_urban_renewal

rende dele af den ilde berygtede Cité des 4000 ('bydelen med de 4000 lejligheder').¹⁴ Googler man "Cité des 4000", får man 407.000 hits... Selv hvis 90 % er ubrugeligt nonsens (og også ubrugeligt nonsens kan være sociologisk interessant), vil der stadig være en betydelig mængde information på alle de sider. Det forekommer mig i det mindste at være tankevækkende; om det er en god idé at bruge den slags information i forskningsøjemed, er et andet spørgsmål.

Referencer

- Russell L. Ackoff (2004): A Black Ghetto's Research on a University [1970], in Gerald Midgley & Alejandro Ochoa-Arias (red.): *Community Operational Research. OR and Systems Thinking for Community Development*. Springer.
- Elijah Anderson (1990): *Streetwise. Race, class, and change in an urban community*. Chicago: University of Chicago Press.
- Elijah Anderson (1994): The Code of the Street. *The Atlantic*, maj 1994.
<http://www.theatlantic.com/politics/race/streets.htm>
- Amanda Casper & John Chenoweth: "Emlenton" to Mantua: The Life of Everly's Estate After His Death. <http://www.brynmawr.edu/cities/archx/05-600/proj/p1/jcac/emlentenlater.html> (besøgt 11.2.08)
- Britt Fremstad, Jodine Gordon, Josh Hoffman, Hollis Savage, Paul Vande Stouwe & Andy Turner: *The Quality of Life in Two West Philadelphia Neighborhoods: The Case of Belmont and Mantua*, University of Pennsylvania, 2006
http://www.archives.upenn.edu/histy/features/upwphil/belmont_mantua.pdf
- Howard Gillette, Jr. (2006): *Camden After the Fall: Decline And Renewal in a Post-industrial City*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Jane Jacobs (1961): *The Death and Life of Great American Cities*. New York: Vintage.
- Julia M. Klein (2008): Man on the Street. How a sharecropper's son deciphered the code of the city. *Yale Alumni Magazine*, January/February 2008
http://www.yalealumnimagazine.com/issues/current/elijah_anderson.html
- Lundberg, Kirsten (1990): The Philadelphia Anti-Drug Coalition. Kennedy School of Government Case Program, se
<http://www.blackbottom.org/mantua/documents/index.html>
- Mantua Voices – 2006 [3 interviews foretaget og nedskrevet af anonym],
<http://www.blackbottom.org/mantua/voices/index.html>
- Stephen J. McGovern (2006): Philadelphia's Neighborhood Transformation Initiative: A Case Study of Mayoral Leadership, Bold Planning, and Conflict. *Housing Policy debate*, 17:3
[http://www.mi.vt.edu/data/files/hpd%2017\(3\)/hpd_1703_mcgovern.pdf](http://www.mi.vt.edu/data/files/hpd%2017(3)/hpd_1703_mcgovern.pdf)
- Philadelphia City Planning Commission: *Mantua Community Plan*, 2005
http://www.philaplaning.org/cpdiv/Neighborhood_Plans/Mantua.html (besøgt 11.2.08)

¹⁴ Her er nogle billeder af samt tekst om Cité des 4000 af krimiforfatteren Didier Daeninckx:
<http://www.amnistia.net/biblio/quartier/courneuve-4000.htm>

- Alice Gray Read (1986): Making a House a Home in a Philadelphia Neighborhood. *Perspectives in Vernacular Architecture*, vol. 2.
- Sudhir Alladi Venkatesh: The Social Organization of Street Gang Activity in an Urban Ghetto. *The American Journal of Sociology*, vol. 103, nr. 1.
- Loïc Wacquant (1994): The New Urban Color Line: The State and Fate of the Ghetto in PostFordist America. In: *Social Theory and the Politics of Identity*, red. Craig J. Calhoun. Oxford & Cambridge: Basil Blackwell.
- http://sociology.berkeley.edu/faculty/wacquant/wacquant_pdf/Wacquant_New_Urban_Color_Line.pdf
- Loïc Wacquant (2000): Logics of urban polarization: the view from below, in R. Crompton, F. Devine, M. Savage & J. Scott (red.): *Renewing Class Analysis*. Cambridge: Blackwell.
- Loïc Wacquant (2003): From Slavery to Mass Incarceration: Rethinking the 'Race Question' in the United States. *New Left Review*, 13.